

גוט שבת Gut Sábész

21. évfolyam 29. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:50 • כ"ב אדר ב' תשע"ט • 2019. 3. 29. • פרשת שמייני • Szombat kimenetele: 18:57

A bőség zavara: purimi programok a fővárosban és vidéken

Idén is színes program-kavalkáddal örvendeztette meg a hazai zsidó közösséget Purim alkalmából az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség. Múlt héten szerda este köszöntött be ádár hó 14-e, vagyis a zsidó világ legvidámabb ünnepe, Purim. Az EMIH fővárosi közösségei szerda este grandiózus estét szerveztek a Kazinczy utcai Tesla nevű szórakozóhelyen, melynek hatalmas, emeletes terei kizárólag az ünnepre érkezők rendelkezésére állt.

A program természetesen Eszter-tekercsének, vagyis a Megilának a felolvasásával kezdődött, majd a legkülönbözőbb szórakoztató programokkal folytatódott. Mindeközben a falak mellett Áhásvéros lakomáit idéző kóser svédasztal kínálkozott a vendégeknek, akik közül a leg-

többen a napközbeni hagyományos böjttől üres gyomorral, de vidáman és kosztümökben érkeztek. A *miste*, vagyis a lakoma része volt természetesen az italbár is, hogy a Talmudot idézve mindenkinek lehetősége legyen az áldott Mordecháj és az átkozott Hámán jelzős neveinek felcserélésére. Az ünnepség hajnalig folytatódott és a táncos multság mellett még többször felolvasták Eszter-tekercsét is, hogy azok is hallhassák, akik esetleg lemaradtak Köves rabbi első felolvasásáról.

Az ünneplés másnap sem állt meg egy percre sem: az óbudai zsinagógában az Alef Kids purimi karnevált szervezett a kisebb gyermekeknek, miközben szüleiket és nagyobb testvéreiket Köves rabbi és családja vendégelte meg. Ezzel szinte egy időben az EMIH legfiatalabb kö-

zössége, a budavári is ünnepelt Faith rabbi és családja otthonában, ahol majdnem száz embert láttak vendégül. Míg a Bét Menáchem Gyermekoktatási központban fekete-fehér purimi partit tartottak. Az EMIH vidéki közösségeiben, Debrecenben, Keszthelyen, Miskolcon és Mádton is színvonalas, vidám eseményeket szerveztek.

Érdekességképpen megjegyezzük, hogy néhány időzónával arrébb, öt órával később, a washingtoni Fehér Házban Donald Trump elnök veje, Jared Kushner olvasta fel a Megilát, méghozzá igen szépen – jegyezte meg Levi Shemtov, a Chabad-Lubavics mozgalom washingtoni szervezetének, az American Friends of Lubavitch-nak az alelnöke, akit lenyűgözött Kushner dallamos felolvasása.

Elindult a jelentkezés az AlefKids nyári napközis táborára

**Sun & Fun
nyári angol napközi
2019. augusztus 5-30.**

*Ne csak tanulj,
beszélj is angolul!*

Az AlefKids minőségi gyermekprogramjai nyáron sem szünetelnek!

Nyári angolnyelvű napközit indítunk Óbudán **2019. augusztus 5-30.** között szakképzett pedagógusok, angol anyanyelvi tanár vezetésével. Akár egy hétre is jelentkezhetsz!

Báb- és drámajáték

Kirándulás

Kézműves program

Állatsimogató

Medence, pancsolás, buli

Napi 4 egészséges,

kóser étkezés

Sok-sok program a szabadban

Jelentkezés:

Május 31-ig 10%
kedvezmény!

Teljes hónap: 126.000 Ft

Egy tetszőleges hét: 45.000 Ft

Május 31. után jelentkezőknek: Egy hónap: 140.000 Ft

Egy tetszőleges hét: 50.000 Ft

Jelentkezz most!

alefkids@gmail.com

www.alefkids.hu

+36305451864

Tesla

Tesla

Debrecen

Miskolc

AlefKids

Hetiszakasz

Tisztátalan állatok

Szakaszunk – *Smini* (3Mózes 9:1-11:47.) – a Hajlék felavatásáról szól, s ebben az előző szakasz végén leírt folyamatról, melyben Mózes hét napon keresztül előkészíti és felavatja testvérét, Áront s fiait a Szentély Szolgálatra, miután beavatta őket a Szolgálat minden csínjába-bínjába. A szakaszban találjuk azt a tragikus esetet is, amelyben Áron két fia –

Nádáv és Ávinu – egy tévedés folytán életét veszti. A szakasz utolsó része felsorolja a tiszta és tisztátalan, illetve ehető és nem ehető állatokat és szárnyasokat.

Március 20-án, szombaton *Sábát Pára*. Két Tórából olvassunk: az elsőből ahetiszakaszt, a másodikból a *Máftir*nak, a halotti tisztátalanságból megtisztító vörös tehénről szóló részt (4Mózes 19).

Zsidó híradó

Gyulafehérvár:

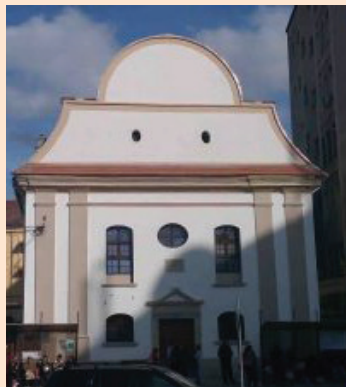
zsidó múlt, modern technológia

A városban okostelefon segítségével lehet felfedezni a történelmi helyszíneket. A régi zsidó temető és a közelmúltban felújított zsinagóga is bekerült a programba.

Az erdélyi város fontosabb helyeinél QR-kódok találhatóak, így könnyen és gyorsan el lehet olvasni a tudnivalókat a saját telefonunkon. Jelenleg 64 kulturális örökségi helyszín szerepel a listán – derül ki a *jewish-heritage-europe.eu* cikkéből.

A zsinagóga 1840-ben készült el. Az utóbbi években az önkormányzat folyamatosan költött a zsidósághoz kapcsolódó helyszínekre, különös tekintettel a régi temetőre.

A zsinagógát ma is használja a megmaradt zsidó kö-

zösség, a temető pedig talán a legrégebbi zsidó temető Erdélyben és az egyik legkorábbi Románia területén. Kezdetben szefárd, majd askenázi zsidók használták. Több mint 21 ezer négyzetméteres, 1960 sírkövet számoltak össze benne.

Az információkat négy nyelven lehet elérni: románul, angolul, franciául és olaszul.

Miben áll az ember szabad választása?

Hetiszakaszunkban, a Sminiben olvashatunk a Tóra egyik legmegrendítőbb „balesetéről”. Az egész nép eksztázisban van, mivel az isteni megnyilvánulásra való egy hetes várakozás után az Örökkévaló végre megjelent a zsidó népnek. A öröm minden elképzelést felülmúlt. Talán ez az állapot idézhette elő Nádávnak és Ábihunak a lelkes, de annél meggondolatlanabb lépését: a szentek szentjébe léptek, s azt az áldozatot mutatták be, amit Isten kifejezetten Mózes számára rendelt el. A meggondolatlanág tragédiába torkollott, Nádáv és Ábihiu azonnal meghaltak.

Áron gyásza óriási volt, élete egy szempillantás alatt tokollott rémálomba két fiának egyidejű elvesztésével. Vajon hogyan lehet tovább élni egy ilyen szörnyűség után? Mennyi lehetőség marad az embernek egy ilyen után bármilyen életet is folytatnia?

Mózes csillapítani szerette volna Áron fájdalmát, s közölte vele, hogy a tragédia szükségszerű volt, aminek bekövetkeztét Isten már jó előre eldöntötte, s ami egyfajta okulásul szolgált a népnek, hogy a zsidók még a leghe-

vültebb pillanataikban sem fedelkezhetnek meg magukról illetve az Örökkévalóról. Mózes mondta bátyjának, hogy az ő olvasatában ez nem más jelent, mint hogy Isten ezen áldozat meghozatalára a két fiút még kettejüknel is érdekesebbnek találta.

Áron természetesen tovább gyászolt, de Mózes szavain át végre sikerült értelmet találnia fiai halálában, s fájdalmas kitüntetésként megélni az Isten által rájuk mért sorsot.

A bánat feloldásának egyik kulcsmomentuma, hogy annak valamilyen jelentést adjunk. Ennek egyik legjobb gyógyírja az, ha saját fájdalmunkon való – akár jogos – agonizálás helyett inkább másokét igyekszünk enyhíteni. Ezzel egyszerre adunk új töltetet a saját-, és mások életének is.

A tragédiát senki sem várja, de egyszer mindenkit elér. Hetiszakaszunk azt üzeni, hogy bár arra nincs befolyásunk, mi történik velünk, mit sodor elénk az élet, de egy valamire igen: hogy milyen választ adunk rá.

*Kovács Jichak
rabbinövendék írása*

A TETT A LÉNYEG

EMIH technikai szám: **1287**

Egyházi **1%**

www.zsido.com

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 17.50 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 18.00 **Bűn gyereket szülni? És ha fiú? És ha lány?**

(Oberlander Báruch rabbi előadása);

19.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás;

9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;

18.50 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Szombat: 9.15 Hetiszakasz

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Péntek: 18.00 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.00 Szombatfogadás, *Kidus*

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Plasztikai műtét – belülről

Nem vallásos családban nőttem fel, és szinte semmilyen zsidó oktatásban nem részesültem. Nővérnek tanultam és egy orvoshoz mentem feleségül, aki az apámhoz hasonlóan plasztikai sebész volt. Floridában telepedtünk le és ott alapítottunk családot.

A zsidósággal való kapcsolataink akkor kezdődött, amikor a fiunk, Kenny, összebarátkozott néhány lubavicsi hasziddal a helyi közösségben. Meghívták, hogy töltsön velük egy szombatot a jesivában, ahová végül be is iratkozott.

Természetesen, mielőtt ezt megengedték volna neki, meg akartuk ismerni az intézményt. Ekkor találkoztunk Sholom Ber Lipskar rabbival és további Chábád küldöttekkel, akik mind mély benyomást tettek ránk. Itt kezdődött el a Tórahú élet felé vezető utunk.

Nem sokkal ezután elhatároztuk, hogy Crown Heightsba utazunk, hogy találkozzunk a Rebbével. Fantasztikus élmény volt, melyet nehéz szavakba önteni. Úgy éreztük, hogy egy hatalmas, nagyon szent ember előtt állunk, aki rendkívül kedvesen fogadott minket.

Emlékszem, az első találkozó alkalmával arról beszéltem a Rebbének, hogy bár a férjemmel igen mozgalmas társasági életet élünk, mégis üresnek érzem magam belül. Rám nézett és így szólt: „De hát Ön zsidó. Van saját vallása!” Ebből megértettem, hogy többet kell foglalkoznom a zsidósággal, mert ez az, ami hiányzik az életemből. Magamtól nem jöttem rá erre, a Rebbének kellett rámutatnia.

Ezen a találkozón még a gyermekeim egészségével kapcsolatban is tanácsot kértem. New York-i látogatásuk alatt alaposan megfáztak, és nővéreként úgy vél-

tem, hogy torokgyulladásuk is van. Megkérdeztem a Rebbét, hogy szükséges-e kórházba vinni őket? „Nem, erre nincs szükség. Csak vigye őket haza és adjon nekik cukros teát” – felelte.

Nagyon megkönnyebbültem, hogy nem kell kórházba vinni a gyerekeket. Elkezdtem cukros teával itatni őket, de a fér-

matkozzon a zsidóság belső szépsége.

Egy másik alkalommal a Rebbe azt kérte, hogy tegyünk ki egy nagy hanukai menórát a házunk elé. „Akkora legyen, hogy bevilágítsa az egész utcát!” – mondta. Még azt is elintézte, hogy kapjunk egyet, így mire visszaértünk New Yorkból Flori-

A Levi Yitzchak zsinagóga Bal Harbourban

dem nem volt nyugodt. Elvitte az egyik fiút a gyermekorvoshoz, és megkérdezte, hogy nincs-e szükség antibiotikumra. Az orvos közölte, hogy nem kell antibiotikum, elég, ha mézes teát kapnak. Elámultunk, hogy a Rebbe ugyanazt a tanácsot adta, mint az orvos.

Az első találkozáson után még többször visszatértünk a Rebbéhez, ahogy egyre vallásosabbak lettünk. Egyszer így fordult hozzám: „A férje plasztikai sebész. Kívülről teszi szebbé az embereket. Az ön küldetése az, hogy belülről tegye szebbé őket!”

Megszívleltem a szavait, és attól fogva elkezdtem vendégeket hívni a szombati étkezésekre, hogy segítsek spiritualitással megtölteni az életüket. Nagy erőfeszítéseket tettem, hogy minél finomabb fogásokat készítsék, minél szebben legyen megterítve az asztal és így megmu-

dába, már ott várt minket a ház előtt. Azóta is ebben a hatalmas hanukiában gyújtunk fényeket hanukakor.

Egy idő múlva minden szombat a lakásunkon tartottunk istentiszteletet. A férjem ekkor úgy döntött, hogy vásárol egy házat és zsinagógává alakítja. Tíz éven keresztül vezettük a Levi Yitzchak zsinagógát, majd a Rebbe engedélyezte, hogy másvalakire bizzuk ezt a feladatot.

A későbbi években a Rebbe már nem tartott privát fogadóórákat, így akkor találkozhatunk vele, amikor egydollárosokat osztogatott, hogy adományozásra ösztönözze az embereket.

Gyakran vittünk neki egy kosár gyümölcsöt a kertünkéből, mert a férjem hobbija az egzotikus gyümölcsök termesztése volt. Ilyenkor a Rebbe adott még egy dollárt és azt mond-

ta: „Ez az édenkertjükért jár”. Arra is ügyelt, hogy megkérdezze a gyümölcsfa korát, mert nem akart olyan fa gyümölcséből enni, mely három évesnél fiatalabb volt, ahogy a Tóra előírja az Izraelben termő fák esetében.

Egyszer lekáchért (mézes süteményért) álltam sorba a Rebbénél, melyet a nagyünnep idején osztogatott. Miután megkaptam a lekáchot, a Rebbe utánam szólt: „Az imént, amikor a férje került sorra, megkértem, hogy növeessen szakállat. Szeretném tudni, hogy belegyez-e?” A Rebbe tudni akarta, hogy ez nem befolyásolná-e rossz irányba a kapcsolatunkat a férjemmel. Hihetetlen, hogy mennyire törődött az emberek érzéseivel!

Végezetül annyit mondanék, hogy bármennyi történetet is hall valaki a Rebbéről, nem lesz képes felfogni, hogy ki is volt ő valójában. Egyszerűen lehetetlen szavakba foglalni az alakját. Hihetetlen megérzése volt az emberekkel kapcsolatban. Megértette, hogy ki honnan jön, mi bántja, mit szeretne hallani.

Nagy megtiszteltetés a számomra, hogy ismerhettem őt és rendkívül sajnálom, hogy a mai nemzedéknek már nincs lehetősége találkozni vele és értékelni a nagyságát.

*Mrs. Susan Shuster
2011 márciusában adta
az interjút a floridai Bal
Harbourban, ahol férjével,
Dr. Marvin Shusterral élnek*

*Készült a lubavicsi Rebbe
életét feldolgozó archívum
videóinterjúja alapján.
Az archívum magyar nyelvű
váltzata itt érhető el:
[www.youtube.com/
alubavicsirebbe](http://www.youtube.com/alubavicsirebbe)*

A haszidizmus magyar atyjának évfordulója

A kállói rebbe életéből

Kinek élete csupa misztérium

Taub Jichák Ájzik rabbi (Taub Izsák; 1751–1821 / 5581. ádar II. 7.) életéről csupán kevés tényszerű adat maradt fent, gyermekkorának nagy részét homály fedi, még születése helye is vita tárgyát képezi: egyes feltételezések szerint Nagykállón, míg mások szerint Szerencsen született. A kállói rebbe ifjú koráról az eddig ismert leghitelesebb információk a bolokhevi (Bolekhiv, Ukrajna) Dov-Beer (1723–1805) borkereskedő és történelmi tollából származnak, aki 1765 tavaszán Peszáh ünnepét Reb Ájzik apja házában, Reb Jechezkiélnél töltötte Szerencsen – habár pontosan innen sem tudjuk meg a születése helyét, viszont kiderül, hogy a később „nótás cádikként” ismert kállói rebbe már ekkor is kiváló énektudással bírt, mellyel nem félt szórakoztatni az ünnepi vendégséget sem.

A csodafiúra nagy hatást gyakorolt a lizenszki (Leżajsk, Lengyelország) rebbe, Elimelech Weisblum (1717–1787) is, aki megjósolta neki, hogy 30 éves korában választják rabbivá; így is történt: 1781-ben, pont 30 évesen lett Nagykálló és egyben Szabolcs Vármegye főrabbi, akit egyébként, mint a magyarországi haszidizmus atyját tartanak számon.

Az Örökkévaló előtt minden őszinte ima egyenlő

A kállói rebbe filozófiáját jól példázza a következő kis történet: egyszer egy zsidó pástortyerek tévedt a nagykállói zsinagógába, mely az Istent dicsérő imától volt hangos. Egy bóher imakönyvet tett a fiú elé, aki talán még az „alef-bész”-t sem ismerte, zavarba is jött ettől, hát előkapta tilinkóját és rázendített. Rebilió, sípszó az Is-

ten-tiszteleten! A fiút majdnem meglincseltek, de a rebbe közük lépett, és azt mondta gyülekezetének: tudjátok meg, hogy ez a fiú csak imádkozni akart, jelt adni az Égnek, hogy imája van az Örökkévaló számára, és az ő egyszerű síphangja ugyanolyan értékű, mint itt az összes ember zajos imája együtt.

Sőt, a tanulatlan fiú imája még többet is ér az Örökkévaló előtt, mint a közösség monoton módon elmormolt imája, és ha nem lett volna a fiú, ki megfújja sípját, akkor az itt elmondott szent szavak mind zárt ajtót dörgetnek, mert nem lett volna a fiú őszinte hangja, mely kinyitja az Ég kapuját és felviszi az imákat az Örökkévaló trónusáig.

A kállói rebbe halála után

A rebbe sírjára – a más híres rabbik *macéváin* megszokott bibliai idézetekkel teletűzdelt hangzatos megemlékezés helyett – a szentéletű kívánságának megfelelően csak egyszerű szöveget véstek fel, egyetlen dicséretét, hogy „becsületes zsidó” volt jiddisül írták: „erlicher jid”.

A rebbe halálával akkora űrt hagyott a nagykállói hitközségben, hogy új főrabbit egészen 1840-ig nem találtak, amikor végre Benet Jesájá rabbi (Benedek József; 1792–1864 / 5625. kiszlév 19.), a híres morvaországi főrabbi, Mordecháj Benet (1753–1829) fiát választották meg, aki haláláig viselte nagy elődje örökségét.

A kállói rebbe nótáját ma is ezek éneklék szerte a világban, méghozzá igazi ízes szabolcsi tájszólásban, még azok is, akik már magyarul sem tudnak. Nagykálló neve a jiddisben háromféle alakra torzult, így létezik „Káliv”, „Kálov” és „Kálev” formában is. Két utóbbi a második világháború után kettészakadt haszid

közösség megkülönböztetésére is szolgál, így a „Kálov”-iak az Egyesült Államokban élők, míg a „Kálev”-iek az Izraelben élő haszid közösséget jelölik. Az öreg temetőtől nem messze áll az egy-

jelzik, hogy itt temető volt, hogy minden kő egy-egy romba dőlt életet rejt.

Egész éven át kihalt a tájéka. Csak néha-néha reppen fel egy-egy kósza madár víz dalt cseveg-

kori zsidó elemi épülete, melyet – a homlokzat héber szövege alapján az amerikai, azaz kálovi közösség – felújított és ma zarándokházként használ.

A „kállói zsidó búcsú”

1893-ban

A rebbe járcájtjakor máig ezek zarándokolnak el a régi temetőben lévő sírjához, mely szokás igen hamar meghonosodott, sőt jelentős hatással bírt a tél végi nap alakulásában. A köznyelvbe, mint „zsidó búcsú” vonult be, miután a sok zarándok érkezését kihasználva tömegesen jöttek a legkülönbözőbb árusok is, akik mézeskalácstól kezdve mindenféle héber klasszikust kínáltak megvételre. A századfordulótól az állami vasutak 50%-os menetjegyet biztosított a jorcájtra utazóknak, a két világháború között pedig negyedóránként indítottak buszokat a közeli nagyobb városokból. És hogy miképp is festett egy kállói zarándoklat 1893-ban, azt megtudhatjuk egy korabeli cikkből:

„Lehet már vagy hatvan, hetven éve, hogy a Nagyálló városban lévő zsidó temetőbe nem temetnek. Csak a sűrű egymás mellé ültetett akácok, a földből alig kiemelkedő megfajthetetlen hieroglifákkal teleírott sírkövek

ve, míg csendesen a dal is elhal. Az évszázados fák mozdulatlanul állnak, mintha meghihlette volna őket a temető komor csendje. Nincs senki, ki könnyezve járjon a temetőben, hisz sokszor megsiratták már azokat is, kiknek itt sírniuk kellene. Nem is gondolja senki a sírokat, csak egy kis épület van, amelyben nyugovóról nem feledkeztek meg. E helyen nyugszik a nagykállói híres, világra szóló csodarabbi. Mikor aztán a csodarabbi halálának évfordulója van, megnépesül a táj, mintha valamennyi halott kiszállna sírjából. Az ország legtávolabbi részéből, sőt Lengyelországból is elzarándokolnak a hófehér szakállú, kaftános öregek, hogy a szent papnak porát csokolhas-sák, hogy támogatást kérjenek. De milyen kinézése van ilyenkor a tősgyökeres magyaroktól lakott városnak!... Éppen a napokban (febr. 23.) volt a hírneves évforduló. Egy ősz, összegörnyedt alaktól csupa kíváncsiságból megkérdeztem, honnan jött, miért jött? Biggyedt szeme megvillant, barázdáktól szántott arcát az öröm, a remény pírja borítá el, midőn mondá, hogy Nyitra megye egy kis falujából jött, felesége nagyon beteg, segítséget jött kérni a szent pap poraitól...”

Cseh Viktor írása

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

